

MAŘENIČKY

Horolezecký, fotografický průvodce








Věže: 13
Masívy: 1
Cesty: 75
Fotografie: 62
Mapy: 4



Pavel Bechyně a Jana Řezníková

Značky a symboly

Věž	
Masív	
Slaňovací kruh	
Jiné slanění	
Vrcholová knížka	
Sestup	S

Obsah

Úvod	2
Lužické hory	3
Geologie	6
Podnebí	11
Rostlinstvo	13
Zvířena	14
Ochrana přírody	14
Zajímavosti	16
Turistická část	19
Historie horolezectví	24
Mapa oblasti	26
Mapa věží 1	27
Mapa Věží 2	28
Fotomapa	29
Momentky z lezení a okolí	66

Věže a masívy

Mařenický kámen	30
Sklepení věž	31
Kunratická skála	34
Kunratický kámen	38
Kunratická jehla	42
Bundesmannova útulna	45
Ztracený vodník	47
Beckertův kámen	48
Haberská věž	51
Malá Haberská věž	53
Dolní Jelení věž	54
Horní Jelení věž	56
Modřínová věžička	59
Srpnová věž	60

Abecední seznam

Beckertův kámen	48
Bundesmannova útulna	45
Dolní Jelení věž	54
Haberská věž	51
Horní Jelení věž	56
Kunratická jehla	42
Kunratický kámen	38
Kunratická skála	34
Malá Haberská věž	53
Mařenický kámen	30
Modřínová věžička	59
Sklepení věž	31
Srpnová věž	60
Ztracený vodník	47

Pár slov na úvod

Nevím, který den to přesně bylo, ale když jsem jednoho dne přijel k Pavlovi tak mi sdělil: jedeme do Mařeniček. Dobrá, odpověděl jsem, i když jsem nevěděl kde Mařeničky jsou. Byl jsem na to zvyklý. Pavel vždy našel méně známou oblast a samozřejmě já souhlasil.

Víte, to nejsou skály plné lezců, omaglazované chyty, fronty na pěknou cestu. Je to jiné. Jste sami. Slyšíte zpěv ptáků, šumění větru, kocháte se krásnou přírodou.

Začínali jsme lézt podle německého průvodce z roku 1988 od Manfreda Thele. V roce 2003 byl vydán průvodce Kletterführer Nördliches Böhmen od Michaela Bellmanna a Manfreda Thiela, kde je mimo jiných oblastí i tato popsána.

V této oblasti je skrovné množství menších věží a masívů. Na své si přijdou hlavně lezci, kteří nelezou na výkonost a rádi courají přírodou. Na každou věž vede lehká cesta. V oblasti je krásné koupán a proto velmi vhodné pro „rodinné“ lezce.

Chtěl bych vyjádřit uznání všem lezcům, kteří k náplni průvodce přispěli svými prvovýstupy a nápady.

Lužické hory všeobecná část

Lužické hory leží na severu Čech, mezi Šluknovským a Frýdlantským výběžkem, zhruba uprostřed mezi Děčínem a Libercem. Celá tato oblast patří do Chráněné krajinné oblasti (dále jen CHKO).

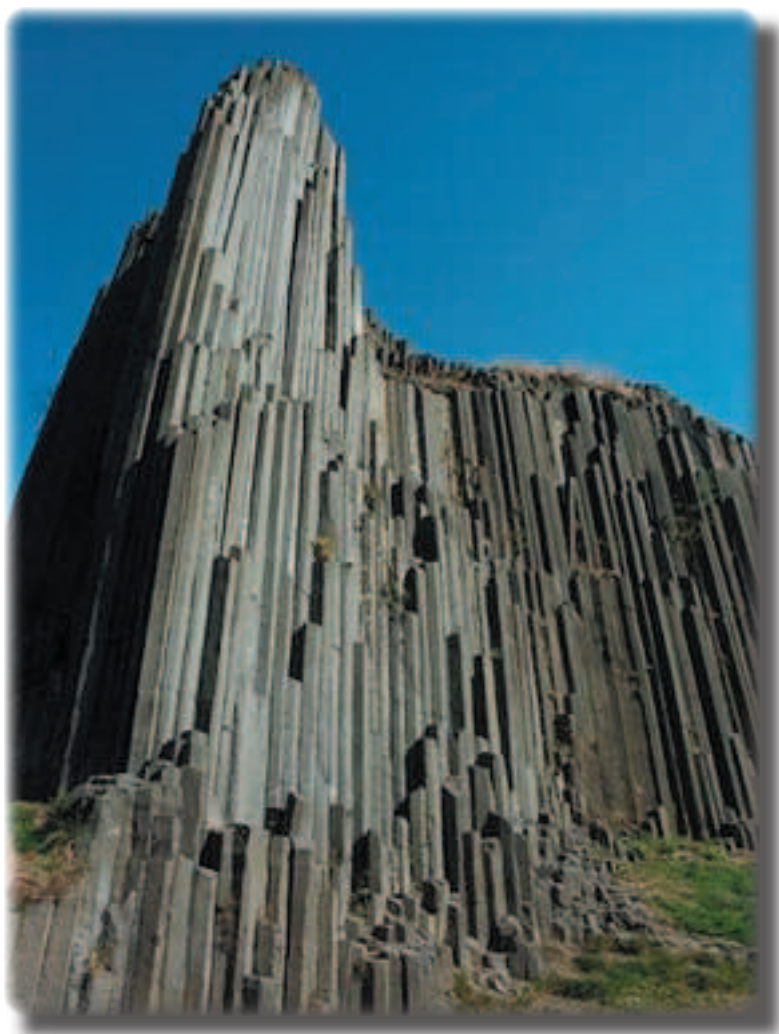
Vývoj turistiky a cestovního ruchu

Již v 1. pol. 19. století začala do Lužických hor pronikat turistika a cestovní ruch. Mezi první turistické cíle patřil také nejvyšší vrchol Luž, kde v roce 1823 byl postaven jednoduchý přístřešek, postupně přestavován na hostinec a velkou horskou chatu s rozhlednou, dokončenou v roce 1882.

V roce 1850 byla postavena na vrcholu Klíče horská útulna, která byla později nahrazena hospůdkou se sezónním provozem. Oblíbený cíl byla v 19. století také zřícenina Tolštejna. Na konci 18. století byly postaveny vyhlídky na některých vrcholcích jako například na Jehle nad Českou Kamenicí (1879), na Karlově výšině na Širokém vrchu (1885), na vrchu Spravedlnost (1886) a další. Na vrcholu Studence byla v roce 1854 postavena dřevěná rozhledna, po Kleti druhá nejstarší v Čechách. V roce 1888 byla nahrazena vyšší železnou konstrukcí, která je dnes bohužel v dost žalostném stavu a tak není přístupná.

O tyto stavby a podporu turistiky se zasloužili majitelé panství, jako kníže Ferdinand Kinský (rozhledna na .

Studenti a restaurace na Jedlové) a horské - turistické spolky. Nejagilnějším horským spolkem byl Německý horský spolek pro nejsevernější Čechy (Deutscher Gebirgsverein für das nördlichste Böhmen). Byl založen v Krásné Lípě roku 1882. Dalším turistickým spolkem byli Přátelé přírody (Die Naturfreunde). Postavily turistickou chatu pod Luží (1924) a v Dolní Světlé (1932). Činností těchto spolků se nejen rozvinul turistický ruch ale také se podařilo zastavit těžbu a tím zachránit jedinečný skalní útvar Panská skála.



Bylo také vyznačeno mnoho turistických cest. Například v roce 1903 byla vyznačena severočeská hřebenovka z Ještědu přes Lužické hory až k Růžovému vrchu.

Po vzniku samostatného Československa začal od roku 1888 působit Klub československých turistů. Začaly vznikat turistické ubytovny v Novém Boru, Jablonném v Podještědí a v dalších městech. V roce 1933 vznikla Lužicko-jizerská župa která ve spolupráci s německými spolky pracovaly na značení turistických cest.

Po roce 1990 se zvětšil rozvoj turistiky a cestovního ruchu a tím se začali zkvalitňovat ubytovací zařízení a restaurace, obnovovat památky a to jak církevní tak světské. Například v roce 1993 byla opravena a zpřístupněna rozhledna na Jedlové a v roce 1995 opravena přilehlá horská chata, v roce 1998 byla obnovena vyhlídková věž na Kamenickém hradě nad Českou Kamenicí. Byla zřízena informační centra např. v České Kamenici, Jablonném v Podještědí, Jiřetíně pod Jedlovou, Novém Boru a Krásné Lípě.

Geologie

Na území CHKO Lužické hory se vyskytují horniny vyvřelé (vulkanické), usazené (sedimentární) i přeměněné (metamorfované). Na největších rozlohách Lužických hor můžeme sledovat usazené horniny. Jsou to zejména pískovce, které vznikly v nejmladších druhohorách – ve vrchní křídě, v jejích obdobích cenoman až senom. Jejich stáří se tedy odhaduje na 70 až 100 miliónů let. Tehdy sem zasahoval záliv druhohorního moře, který zabíral většinu severní poloviny Čech a vytvořil území, které dnes geologové nazývají česká křídová tabule. Na dně mělkého moře se tehdy usazoval písčité a jílovité materiály přinášený vodními toky z okolních výše položených oblastí. Tyto sedimenty se usazovaly ve vrstvách, postupně se zpevňovaly tlakem dalších ukládaných vrstev, až z nich po ústupu moře vznikly pískovce, popřípadě slepence. V Lužických horách jsou hojně zastoupeny křemenné cenomanské kvádrové pískovce, nejstarší svrchnokřídová souvrství, jejichž mocnost nezřídka přesahuje až 300m.

Původně vodorovné vrstvy byly pozdějšími tektonickými pohyby různě nakloněny a tvoří na některých místech nesouměrné hřbítky, skalní hřbety a klesty. Za klesty označujeme asymetrický tvar hřbetu, kde delší pozvolný svah tvoří vrstevní plochy horniny a kratší strmější svah je tvořen výchozy vrstev. Méně se na území CHKO vyskytují mladší kvádrové pískovce turonského nebo coniackého stáří, například u Kunratic u Cvikova.

Ze starších usazených hornin se můžeme na svazích Lužických hor setkat s droby a pískovci, které pocházejí z prvohor (z permského období), u Doubice pak najdeme menší výskyty druhohorních (jurských) pískovců a vápenců, které byly do dnešní polohy tektonicky vyvlečeny podél lužické poruchy.

Z mladších usazených hornin se uplatňují na území CHKO Lužické hory čtvrtohorní ledovcově-říční (fluvio-glaciální) sedimenty. Tvoří je písky, štěrky a jíly uložené před čelem pevninského ledovce, který v halštrovském období (za druhé doby ledové) na své pouti ze Skandinávie překročil od severu Jítravské sedlo a zasahoval tu nejjižněji do Čech.

Kromě usazených pískovců se na utváření oblasti podílely především vulkanické horniny. Ve třetihorách, kdy sledované území již opět bylo po ústupu moře souší, se v Českém masivu probudila sopečná aktivita. Podnět k tomu dal pohyb africké litosférické desky směrem k severu, kde narazila na evropskou desku a vyvolala alpínské vrásnění. V Českém masivu byl reakcí na tyto pohyby vznik zlomů. Podle nich pak vystupovalo z nitra k vrchu žhavé zemské magma. Tento proces se označuje jako neovulkanismus, na rozdíl od sopečných projevů uplatňujících se na Zemi ve starších, předkřídových geologických obdobích. Probíhal v mladších třetihorách, v jejich období zvaném miocén, asi před 25 miliony let. V té době vzniklo České středohoří, Doupovské hory, četné osamělé sopečné kupy v křídové tabuli (Říp, Kunětická hora atd..), ale také

Lužické hory. Magma jen místy proniklo souvrstvími svrchnokřídových hornin až na povrch. Častěji však utuhlo blízko pod jejich povrchem ve formě lakolitů, bochníkovitých útvarů, nebo sopouchů, výplní přírodních komínů. Tehdejší sopečné povrchové výlevy byly v naprosté většině v pozdějším vývoji erozní činností rozrušeny a sneseny. Denudaci a odnosu však ještě více podléhaly měkčí křídové horniny, pískovce a slepence, takže na povrch vystoupila, byla vypreparována, odolnější, původně podpovrchová sopečná tělesa. Současné sopečné kužely a kupy tedy nejsou pozůstatky sopek v pravém slova smyslu, ale odhalenými zbytky podpovrchových vulkanických výlevů prorážejících svrchnokřídové sedimenty, které zbyly po odnosu jejich svrchních vrstev. Tyto kužely, kupy a suky tvoří převážně čediče a znělce, popřípadě trachyty a jiné příbuzné horniny. Čediče, znělce i trachty patří k tzv. bazickým sopečným horninám, které neobsahují křemen, ale především živce a příměsi dalších minerálů. Tyto horniny při tuhnutí postupně chladly, zmenšovaly svůj objem a zejména čediče při vhodných podmínkách vytvářely díky své sloupcovité odlučnosti pětiboké až šestiboké sloupce, hranoly, v některých případech až 30 m dlouhé. Tyto sloupce vznikly na mnoha místech Lužických hor, my je však můžeme vidět převážně tam, kde je druhotně odhalila až lidská činnost v nedávné minulosti. Takovými případy jsou někdejší lomy, z nichž nejznámější je Panská skála. Ještě dokonalejší je odkryv na Zlatém vrchu, ale jsou zde i některé jiné, podstatně

méně známé lokality (Klučky atd..).

Znělec má zpravidla odlučnost deskovitou, můžeme se však setkat i se sloupcovitou odlučností, například na Pustém zámku. Sloupce vzniklé odlučností horniny byly původně buď ve vertikální, popřípadě vějířovité poloze, jejich horizontální nebo zešikmené uložení, s nímž se můžeme na mnohých místech setkat, vzniklo většinou druhotně při pozdějších tektonických pohybech. Zcela vyjímečně se sloupcovitá odlučnost vytvořila i v usazených pískovcových horninách, a to tam, kde na ně za určitých okolností bezprostředně působil vliv sousedního žhavého magmatu. Takovým příkladem je Dutý kámen u Cvikova a v ještě dokonalejší podobě útvar Varhany (Orgel) v Jonsdorfském skalním městě na německém území v Žitavských horách.

Se staršími, prvotními vyvřelinami se setkáváme jen ojediněle v nejsevernější části sledovaného území, kam přecházejí ze Šluknovského výběžku žuly. Tyto nejstarší horniny, jaké se zde vyskytují, vznikly jako hlubinné vyvřeliny a teprve složitými geologickými pochody se dostaly až na povrch..

Metamorfované horniny jsou na území CHKO Lužické hory řídké. Můžeme se s nimi setkat na malé ploše rovněž na severu, v blízkosti Dolního Sedla. Tam je zaznamenán nevelký výskyt slabě metamorfovaných granodioritů, prvohorních vyvřelin. Prvohorní přeměněné vyvřeliny jsou známy také z nedalekého vrchu Vysoká.

Významným jevem při utváření geologického slo-

žení, ale i povrchu je lužická porucha. Tato tektonická porucha je i v geologickém pojetí velmi stará a opět se oživila v třetihorách při alpínském vrásnění, které vyvolalo neovulkanické pochody na sledovaném území. Porucha probíhající ve směru od severozápadu k jihovýchodu odděluje žulovou oblast na severovýchodě (lužický žulový masív, pluton) od pískovcové oblasti na jihu západě (česká křídová pánev). Směřuje od Drážďan až k Trutnovu. Na území které sledujeme, probíhá tato významná geologická linie přibližně od Krásné Lípy na Jiřetín pod Jedlovou, východně odtud přechází státní hranici, vedle oblastí Žitavských hor pod Oybinem, vrací se na naše území CHKO Lužické hory. Podél tohoto zlomu byl během třetihorních tektonických pohybů vyzdvižen Lužický hřbet a naopak až o několik set metrů poklesly Žitavská pánev i Liberecká kotlina. Na území CHKO má tento zlom většinou charakter přesmyku, když obvyklé uložení hornin bylo změněno tím, že starší vrstvy zde byly přesunuty nad horniny mladší. Proto bývá nazýván i lužickým přesmikem. Na jeho linii najdeme četné přírodovědně zajímavé lokality, jako např. přírodní rezervace Vápenka nebo Hornická naučná stezka Údolím Milířky a další.

U Kyjova a Doubice, na území přírodní rezervace Vápenka byly na tomto přesmyku vyvěčeny na povrch horniny jurského stáří (vápence) jako na jediném místě v Čechách.

Podnebí

Oblast Lužických hor můžeme jako celek zařadit ve smyslu v současnosti používané pětistupňové klimatické klasifikace našeho státu do mírně teplé podnebné oblasti, tedy do druhé nejchladnější. Teoreticky to znamená, že počet mrazových dnů by zde neměl být vyšší než 100 za rok, počet dnů se sněhovou pokrývkou 60 – 100, průměrná teplota ledna -3 až -5 °C, průměrná teplota nejteplejšího měsíce července 16 až 17 °C a průměrný úhrn ročních srážek 350 – 500 mm ve vegetačním období a 200 300 mm v zimním období. Vrcholové části Lužických hor jsou ve srovnání s uvedenými hodnotami mírně chladnější a vlhčí. Největší atmosférické srážky jsou obvykle v červenci, naopak nejsušším měsícem bývá únor, ale v jednotlivých letech může dojít i k výkyvům v obou směrech.

Uvedené průměrné hodnoty jsou však pouze orientační. Skutečné teplotní a srážkové hodnoty dosažované v jednotlivých lokalitách se mohou i dost výrazně lišit v závislosti na nadmořské výšce a geografické poloze. Například srážky jsou vyšší v západní části oblasti, které jich zachycují více na svých návětrných, k západu nebo severozápadu orientovaných svazích, zatímco východní část Lužických hor má srážek méně, protože leží v dešťovém stínu vyšších západních částí a částečně i ve stínu Českého středohoří a Krušných hor. Úhrny srážek a jejich podíl vypadávající ve formě sněhu je ovšem závislý především na nadmořské

výšce. To při značném vertikální členitosti oblasti a z toho vyplývajících velkých rozdílech relativních výšek způsobuje značné místní rozdíly i na malých vzdálenostech. Obdobně je tomu i s průměrnými a okamžitými teplotami.

Rozdíly v teplotách a srážkách ovlivňují i jednotlivá vyvýšená pásma a hřebety, které tvoří menší i větší klimatické předěly. Nejvýraznější předěl vytváří samo pásmo Lužických hor, které odděluje sušší a teplejší podnebí jižní části od chladnějšího a vlhčího podnebí na severních svazích a severně od nich. Zatímco na jihu dosahuje roční průměrná teplota 7,4 °C, na severu jen 6 °C, na jihu se maximum ročních srážek většinou jen blíží 650 mm, ale na severu se pohybují od 650 až do 1000 mm (Horní Světlá 878 mm, Jedlová 1015 mm). Tento klimatický předěl se projevuje například při cestě z jihu na severní svahy Lužických hor a na Šluknovsko přes Stožecké sedlo, kde lze často sledovat výrazné rozdíly v počasí. Podobně se v menší míře projevují i jiné klimatické předěly, např. mezi Kytlicí a okolím, kde prší poměrně často a je chladněji, a Novým Borem a okolím, ležícím v dešťovém stínu pásma Českého středohoří a Lužických hor, kde prší mnohem méně a bývá i o něco tepleji. Podobné rozdíly lze sledovat i ve sněhové pokrývce. Zatímco v Novém Boru či ve Cvikově je sucho nebo obleva, v Polevsku, u Tolštejna a pod Jedlovou se lyžuje.

Rozdíly ještě zvyšují inverzní situace, při nichž se v některých kotlinách či údolích soustřeďuje studený

vzduch, zatímco vyšší polohy mají naopak vyšší teploty. K takovým jevům dochází v Chřibskokamenické kotlině, v údolí Kamenice v České Kamenici a okolo Kytlice, někdy i v Novém Boru a jinde.

V proudění vzduchu převládají větry vanoucí od západu a severozápadu, méně časté je proudění od východu či jihu. Kromě těchto základních směrů se mohou objevovat výchyly způsobené tvary reliéfu. Síla i četnost větrů v zásadě závisí na nadmořské výšce a orientaci lokality vůči okolí.

Rostlinstvo



V Lužických horách roste řada typických rostlinných druhů, z nichž některé patří mezi druhy u nás ohrožené. Botanicky zajímavým prostředím jsou především květnaté bučiny, v jejichž podrostu se vyskytuje samorostlík klasnatý, kyčelnice cibulkonosná a devítilistá, mařinka vonná, bažanka vytrvalá, lilie zlatohlávek nebo měsíčnice vytrvalá. Ještě poměrně často se můžeme setkat také s lýkocem jedovatým. Zjara můžeme na některých loukách vidět prvosenu vyvýšenou, vlhká místa osidluje bledule jarní, kozlík dvoudomý a lékařský, vachta trojlistá, všivec mokřadní, sítina rozkladitá a různé druhy ostřic. Na některých místech přetrvaly tzv. orchidejové louky s hojným prstnatcem májovým a listenatým, které vzácně doprovází bradáček vejčitý, vemeník dvoulistý, vstavač mužský a kruštík bahenní. Na lesních pasekách se hojně vysky-

vyskytuje nápadný náprstník červený, který se sem šíří od západu. Zajímavý je výskyt glaciálních reliktních hvězdnic alpské a kapradinky skalní, jejíž výskyt však nebyl v posledních letech potvrzen. Ojediněle se vyskytuje také rojovník bahenní a rosnatka okrouhlolistá.

Zvířena

Ve zvířeně Lužických hor převládají běžné lesní druhy. Žijí zde stáda jelení i srnčí zvěře, častá je zvěř černá a vyskytují se i mufloni. Zvláštností je výskyt kamzíků, kteří byli na počátku 20. století dovezeni z Alp a uměle vysazeni u Jetřichovic na děčínsku, odkud se rozšířili do Lužických hor a velmi dobře se zde aklimatizovali. Horská fauna je, vzhledem k malé výšce hor, poměrně chudá. Jejimi zástupci jsou ořešník kropenatý, kulíšek nejmenší, mlok skvrnitý, ještěrka živorodá a rejsek alpský. V potocích žijí pstruzi, raci, čolci a různé druhy žab. Z dravců můžeme zahlédnout káně lesní i káně rousné, vzácně zde hnízdí i výr velký. V posledních letech se šíří krkavci, chřástal a byl zjištěn i čáp černý. Ze vzácnějších motýlů můžeme zahlédnout otakárka fenyklového, bělopáska topolového nebo batolce duhového. Ve starých štolách zimují různé druhy netopýrů.

Ochrana přírody

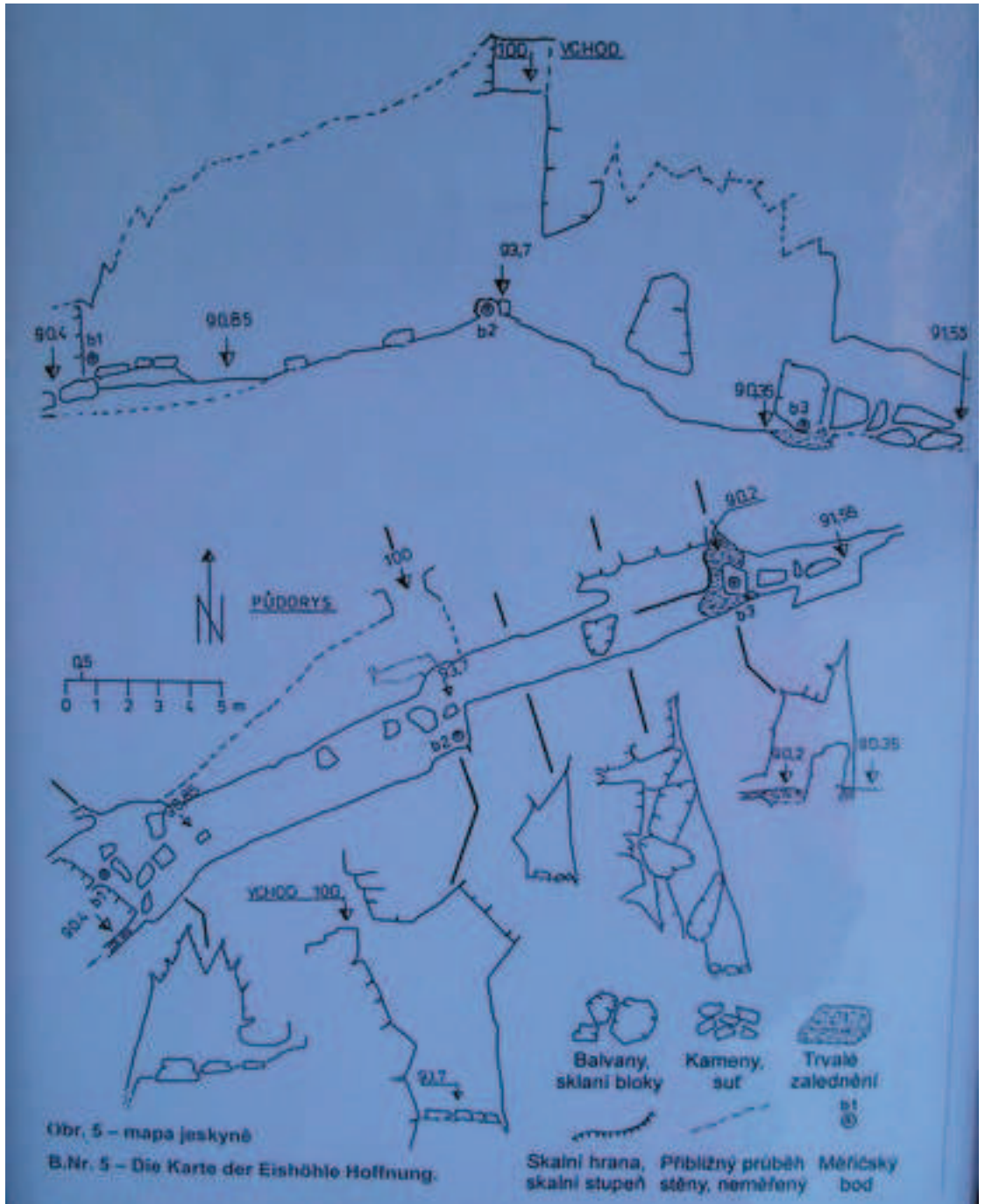
Od roku 1976 jsou Lužické hory chráněnou krajinnou oblastí a nejcennější lokality jsou součástí dvanácti

maloplošných chráněných území. Přirozená lesní společenstva jsou chráněna v rezervacích Jezevčí vrch, Studený vrch a Klíč, hodnotná je i rezervace Vápenka v jurských vápencích u Doubice. Nedávno vyhlášené lokality Marschnerova louka a Louka u Brodských jsou charakteristické hojným výskytem vstavačových rostlin, ale najdeme zde i další ohrožené druhy. Chráněný je i neobvykle rozsáhlý podrost měsíčnice vytrvalé u Lísky a bohatá lokalita šafránu v Kytlicích. Zajímavé rostliny najdeme také na Pustém zámku nebo Zlatém vrchu, které jsou však známé především jako pěkné ukázky sloupcové odlučnosti sopečných hornin. Geologicky pozoruhodné jsou také pískovcové Bílé kameny nebo Ledová jeskyně na Suchém vrchu. Těsně za hranicemi chráněné krajinné oblasti jsou další čtyři chráněná území: ptačí rezervace Světlík a Velký rybník u Rybníště a geologicky zajímavé přírodní památky Panská skála a Dutý kámen. Na území Lužických hor je i několik památných stromů, z nichž nejznámější jsou tisy u Krompachu. K poučení slouží několik naučných stezek. První z nich vede podél morfologicky výrazně patrné linie lužické poruchy u Jítravy, druhá seznamuje s obnovou člověkem zničeného rašeliniště na Brazilce, zatímco třetí v údolí Milířky je zaměřena na historii hornictví. Malá školní naučná stezka byla zřízena také pod Lemberkem u Jablonného v Podještědí.

Zajímavosti

Charakteristickým prvkem Lužických hor je rozmanitá lidová architektura. Původním typem je roubený dům s podstávkou a malými dělenými okny, se sedlovou střechou; s hrázděním se můžeme setkat pouze v patře. Štítové domy jsou často vykládané různobarevnou břidlicí. Na území hor se zachovaly zříceniny několika hradů, z nichž nejznámější je Tolštejn. Ve zřícenině Kamenického hradu je vestavěná rozhledna, z hradů Milštejna, Fredevaldu a Starého Falkenburka zůstaly jen chudé zbytky zdiva. Pozoruhodné jsou také některé skalní útvary (Bílé kameny, Pustý zámek, Zlatý vrch, Dutý kámen a Panská skála, dobře známá jako „Varhany“) nebo Ledová jeskyně u Naděje. Z četných vrcholů jsou nádherné daleké rozhledy, zvláště z Klíče, Luže, Hvozdu a Jedlové. Zajímavé památky najdeme i v podhorských městečkách, zejména v Jablonném v Podještědí (barokní chrám sv. Vavřince od J. L. Hildebrandta a nedaleký zámek Lemberk) a České Kamenici. Zajímavý je i hornický Jiřetín pod Jedlovou s Křížovou horou nebo Chřibská s nejstarší dosud fungující sklárnou v Evropě.

Plánek Ledové jeskyně u Naděje



Dutý kámen



Turistická část

Mařenice

Obec (392 m) leží asi 4 km sv. od Cvikova. Má dnes 339 stálých obyvatel a převážně rekreační charakter. Patří k ní místní části Dolní a Horní Světlá a Mařeničky. Její existence je doložená z roku 1372, kdy vznikla jako po-
toční ves roztroušená podél Svitavky při cestě do Žitavy. Byla nazvána podle svěcení kostela.

Najdeme zde četné roubené i hrázděné domy lidové architektury. Poutní dvouvěžový kostel sv. Maří Magdaleny byl postaven přibližně uprostřed obce na návrší na místě staršího kostela, který dala postavit

v letech 1699 – 1714 Františka Toskánská. Výstavbu barokního dvouvěžového

chrámu vedl stavitel italského původu Octavio Broggio z Litoměřic. Rozšířen a novobarokně upraven v l. 1864 – 65. Polokruhový ambit s kaplí za kostelem přistavěn v roce 1807. V roce 1961 se zde sloužila poslední mše, pak kostel zpusťl a byl určen k demolici. V l. 1989 – 91 a 1997 byl svépomocí obnoven a znovu vysvěcen. V roce 1996 byly ambity vyzdobeny novými



grafity a v l. 1996 – 97 byl moderně zrenovován interiér.

U silničního mostu přes Svitávku stojí trojice barokních soch z let 1831 - 33, představujících ukřižovaného Krista, sv. Václava a sv. Jana Nepomuckého. První dvě z nich jsou od sloupského sochaře Josefa Maxe mladšího. Sochy byly roku 1896 opraveny a nově renovovány v roce 2002.



V roce 2005 byl opraven kříž stojící na malé vyvýšenině na pravé straně silničky, vedoucí z Juliovky do Hamru, asi 100 m od silnice do Dolní Světlé. Kamenný podstavec a sokl byl před opravou povrchově poškozen, pískovcová hlavice s křížem chyběla. Dochované kamenné části byly opraveny umělým pískovcem a na vrchol soklu byla osazena nově vysekaná dvoustupňová pískovcová hlavice, do které byl zasazen kovaný kříž. Nakonec byly všechny kamenné části památky zpatinovány.

Opravu památky včetně vysekání nové hlavice provedl Martin Mikolášek ze Svoru, kovaný kříž vyrobil p. Josef Polák z Dolní Libchavy. Finanční prostředky na opravu věnoval Obecní úřad v Mařenicích.



Nad obcí v lese na vrchu Kalvárie (440 m) barokní kaple z roku 1681, přestavěná v r. 1750, dnes zcela zdevastovaná. Na vršku nad kaplí v pískovci vytesané reliéfy svatých, zubem času značně pozměněné. Přístup po kdysi udržované příkré cestě s kamennými schody od kolonie malých dřevěných domků. V okolí Mařenic jsou tři památné stromy: u silnice do Heřmanic roste asi 18 m vysoká borovice lesní, na návrší jižně od obce je 17 m vysoký javor mléč a na kraji lesa u cesty na Jezevčí vrch stojí 25 m vysoký buk lesní, který byl v minulosti zasažen bleskem a je napaden hnilobou.

Stáří všech tří stromů se odhaduje na 200 let. Východně od obce je Zámecký vrch s nepatrnými zbytky neznámého hradiště ze 14. století. Na okolních kopcích jsou místy patrné stopy po těžbě železné rudy.

V Mařenicích se setkávají silnice vedoucí od Cvikova, Kunratic u Cvikova, Heřmanic a Juliovky a prochází tudy modrá turistická značka ze Cvikova mířící na Babiččin odpočinek pod Hvozdem.

Mařeničky

Místní část obce Mařenice, 1 km jz. od Mařenic při silnici na Drnovec (358 m). Údolní ves na Svitavce má v současnosti převážně rekreační charakter s ukázkami dřevěné lidové Architektury. Osídlení doloženo od 14 století. V blízkosti přírodní památka Rašeliniště Mařeničky. V sí prochází žlutá turistická značka od přehrady Naděje na Jílový vrch a dále do Jablonného v Podještědí.

Pod lipami na levé straně staré polní cesty z Kunratic u Cvikova přes Třídolí do Mařenic, asi 450 m severozápadně od Jeleního vrchu se nachází kříž s kamenným soklem. Prastarý kříž obklopují tři mohutné lípy, spodní část soklu s podstavcem jsou zapadlé hluboko v zemi.



V horní části hlavice bylo na třech místech ukotveno železo, na kterém byl zřejmě kdysi kříž s plechovými postavami svatých. V květnu roku 2005 byl kříž opraven. Zbytky železa z hlavice byly odstraněny a na místech zapuštění původního kříže byly vysekány otvory pro nový kříž. Protože hlavice, spojená se soklem mohutným zkorodovaným čepem, byla již naprasklá, došlo k jejímu rozlomení. Při opravě byla proto nově slepena a po obvodu stažena kovovým páskem. Do otvorů v hlavici byl pak osazen nový kovaný kříž s malovaným korpusem Krista, který vyrobil kovář p.Pokorný z Děčína.

Finanční prostředky na opravu věnoval Obecní úřad v Mařenicích, na opravě se za sdružení podíleli Jiří Stránský, Miroslav Pröller a Jiří Kühn.



Historie horolezectví

První pískovcové výstupy podnikli němečtí lezci ze sousedního Saska. Nejstarší výstupy se uskutečnili před rokem 1983. Bohužel přesný datum a jména prvovýstupců se nedochovali. První známí zápis je z roku 1983 a to od Českých lezců Petra Hanouska a Zdeňka Nedvěda na Dolní jelení věž (Stará cesta V).

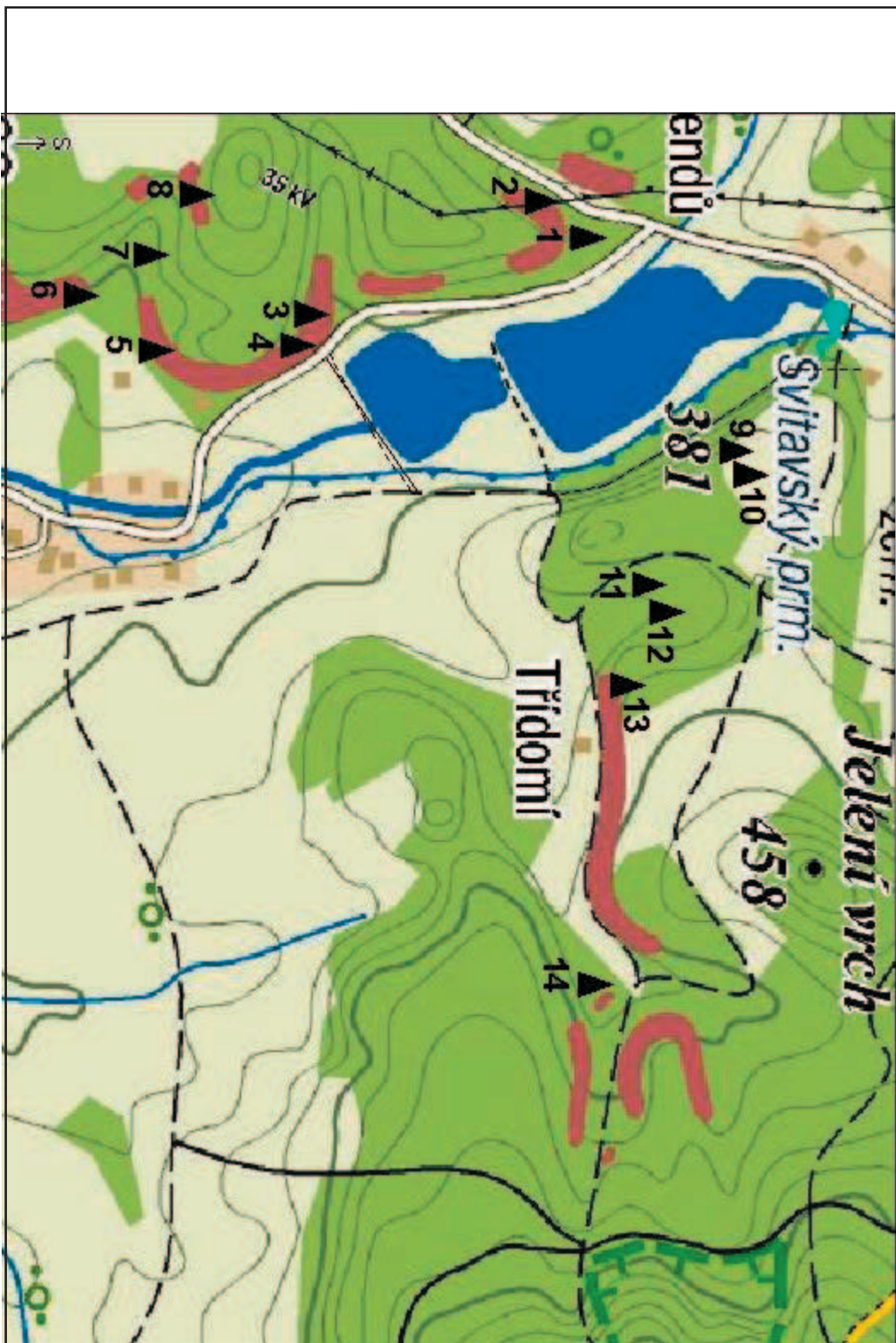


Foto: Kysa

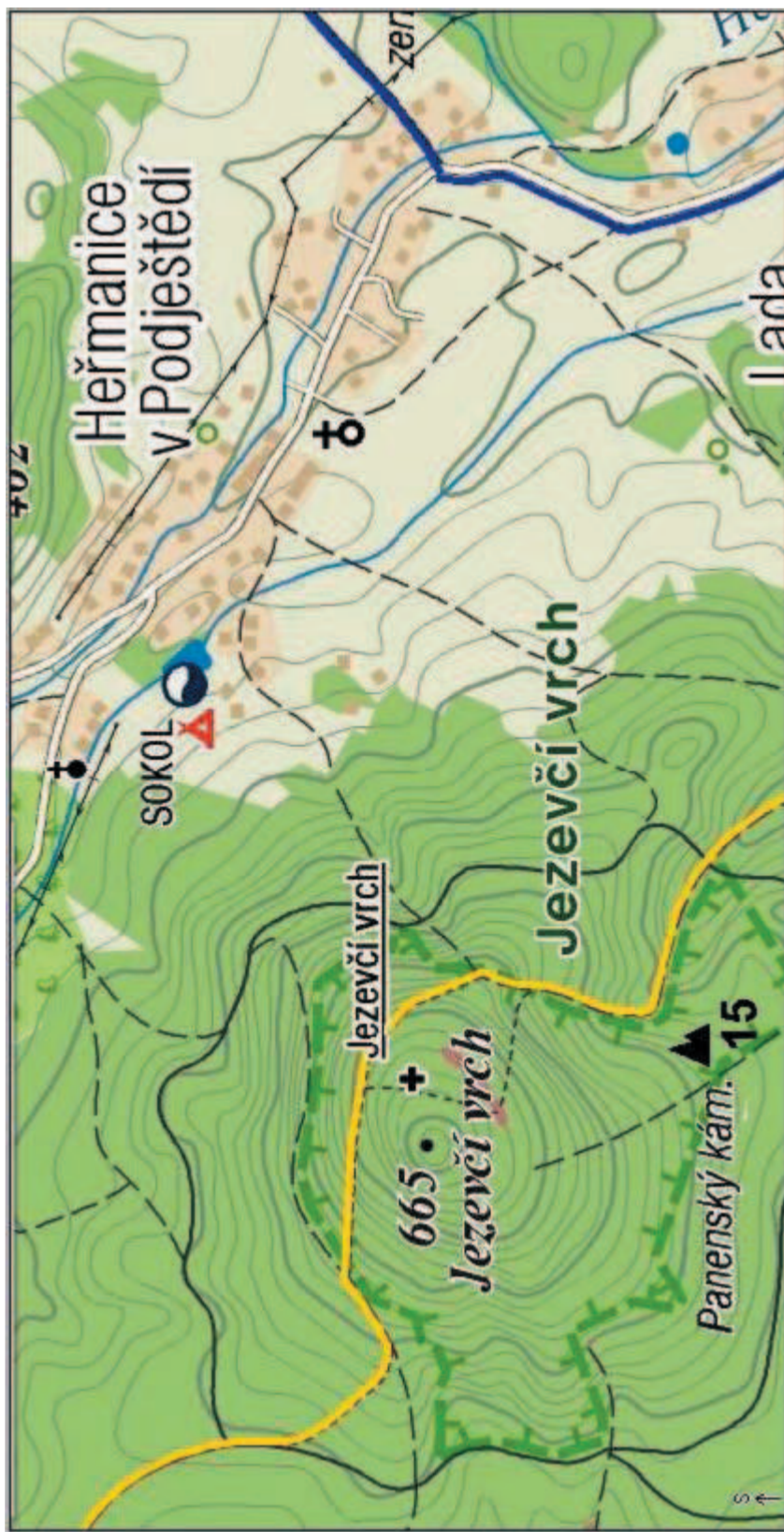
Mapa oblasti



Mapa věží 1



Mapa věží 2



Fotomapa



1 MAŘENICKÝ KÁMEN



- a) Stará cesta III – Na východní straně stěnou n. v.
- b) Žitavský žlab III – 9.5.2001 Andreas Kittler. Na jižní straně spárou na vrchol.



2 SKLEPNÍ VĚŽ



- a) **Stará cesta III** - Ze sedla doprava a JZ hranou n. v.
- b) **Přepad III** - 26.4.1987 Peter Mieth, G.Männel, K.Mlasowsky. Z masivu od J přepadem na vrchol.
Varianta: Z masivu skokem (2) na vrchol.
- c) **Stínová spára IV** - 26.4.1987 Peter Mieth, G.Männel, K.Mlasowsky. Ze západního sedla převislou spárou na vrchol.
- d) **Údolní spára VI** - 10.6.1987 Uwe Schuhmacher, G.Männel, P.Mieth, K.Mlasowsky, R.Hauschild. V severní stěně spárou na vrchol.
- e) **Doporučení VI** - 26.4.1987. Peter Mieth, G.Männel, K.Mlasowsky. SV hranou do poloviny, pak mírně vpravo.
- f) **Přídavek IV** - 26.4.1987. G.Männel, K.Mlasowsky, P.Mieth. Vpravo od Staré cesty spárou na vrchol.
- g) **Rozporový komín V** - 25.6.1988 Hasso Gantze, E.Merke. Komínem mezi věží a masívem, stěnou na vrchol.
- h) **Přeskok 1** - 26.4.1987. Gerald Männel, K.Mlasowsky. Z masívu od Z skokem na vrchol.





3 KUNRATICKÁ SKÁLA



a) **Stará cesta I** - Od S stěnovým stupněm po umělých stupech na vrchol.

b) **Jižní spára II** - Vlevo do Staré cesty spárou na vrchol.

c) **Velká Kunratická VII** - 14. 10. 2007 Pavel Henke, Pavel Bechyně, Martin Strnad, Jana Řezníková. V pravé části údolní (SZ) stěny přímo přes kruh na vrchol.

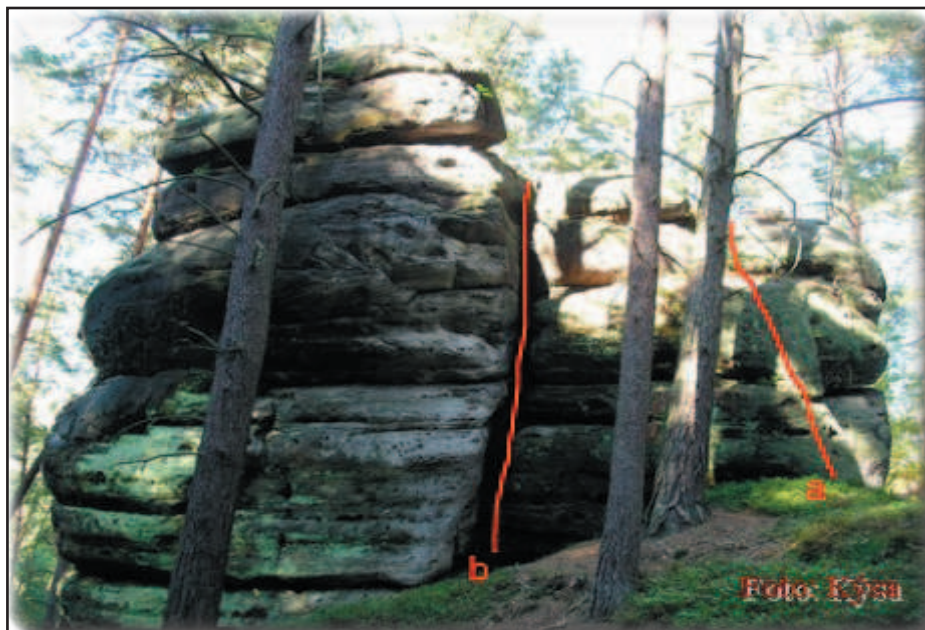
d) **Cesta Velkého pátku V** - 1. 4. 1988 Hasso Gantze, E.Merke. 2 m vpravo od hrany S stěny spárou na polici a přímo na vrchol.

e) **Žlut' kapradí VI** - 23. 9. 2007 Pavel Bechyně, Jana Řezníková, Petr Kočka, Pavel Henke. Od SV komína vpravo na hranu a tou na vrchol.

f) **Severovýchodní komín II** - V pravé části SV stěny komínem na vrchol.

g) **Techtle mechtle VIIb** – 14. 10. 2007 Pavel Henke, Pavel Bechyně, Martin Strnad, Jana Řezníková. Uprostřed SV stěny přes kruh na vrchol.

h) **Pražská pětka V** – 14. 10. 2007 Martin Strnad, Pavel Henke, Pavel Bechyně, Jana Řezníková. Vpravo od „St. c.“ stěnkou šikmo vpravo přes kruh na vrchol.







4 KUNRATICKÝ KÁMEN



- a) **Stará cesta II** – Neznámí prvovýstupci. V západní strži spárokomínem n. v.
- b) **Hrana strže III** – Neznámí prvovýstupci. Krátkou hranou strže.
- c) **VIIc** - Neznámí prvovýstupci. Středem V stěny přes 2 kruhy n. v.
- d) **VIIc** - Neznámí prvovýstupci. Nástup ve středu J stěny k 1. kruhu. Přímo ke 2. kruhu cesty „e“ a n..v
- e) **VIIc** - Neznámí prvovýstupci. Při pravé hraně J stěny přes 2 kruhy n. v.
- f) **Velký břicho VIIc (RP VIII)** – 15.9.2006 Pavel Henke x Pavel Bechyně, Petr Kočka, Jana Řezníková. Od V sokolem pod převis, traverz doleva a stěnou ke kruhu. Přímo přes převísek a vpravo na poličku. Spárou n. v.







5 KUNRATICKÁ JEHLA



a) **Stará cesta I** – něm. lezci před r. 1930. Z předskalí a přes sekané stupy zprava n.v.

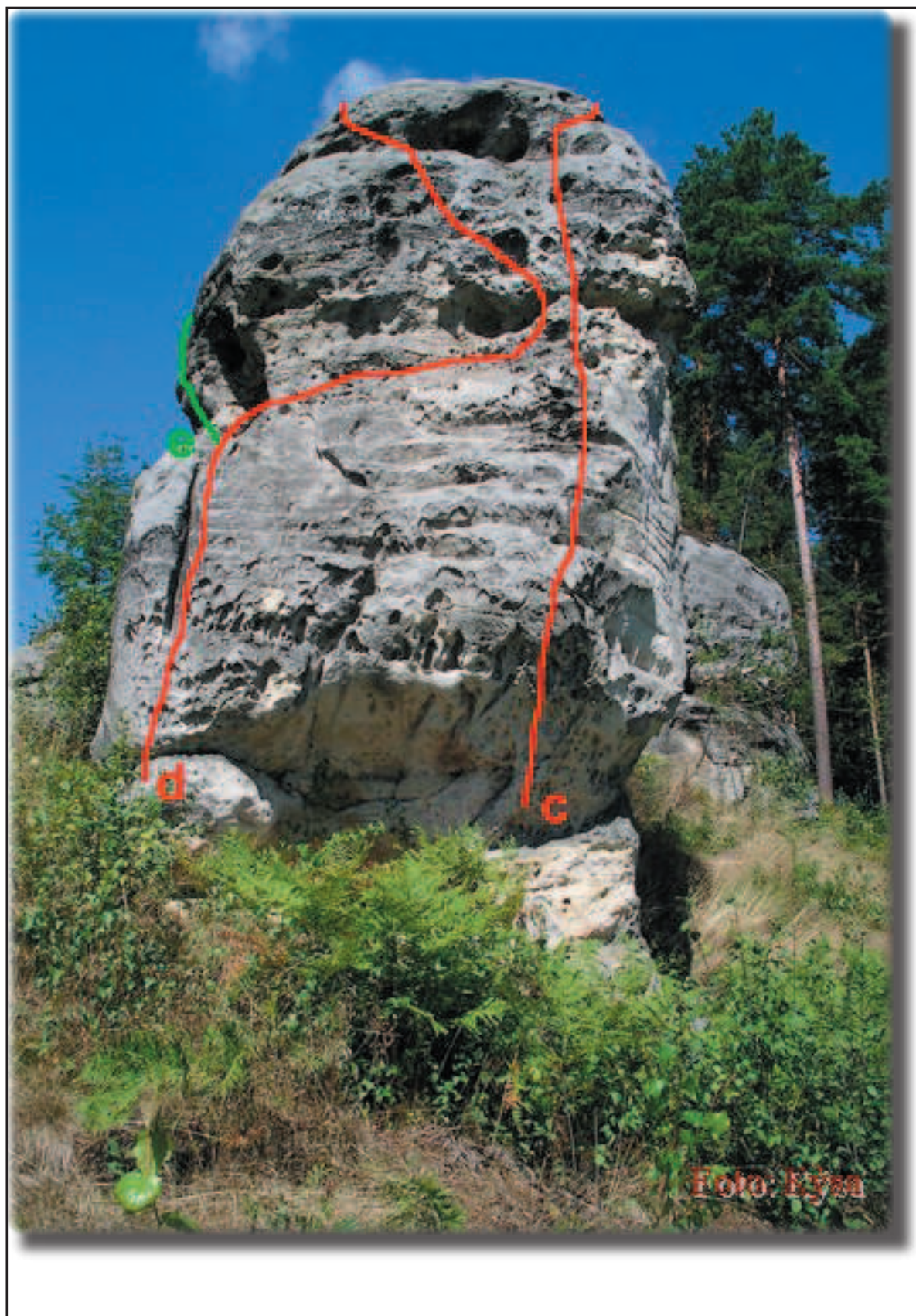
b) **Cesta přes Igora IV** – 20. 8. 2006 Petr Kočka, P. Bechyně, J. Řezníková, P. Henke. Středem SZ stěny na balkon a zleva n.v.

c) **Lehká váha VI** – 15.9.2006 Pavel Henke, P. Kočka. V pravé části V (údolní) stěny přes převis a zprava (hodiny) n.v.

d) **Hromové ticho V** – 20.8.2006 Petr Kočka, P. Bechyně, J. Řezníková, P. Henke. Od J sokolem asi 2 m, šikmo vpravo (hodiny) a zleva n.v.

e) **Voda v koleni III** – 20.8.2006 Petr Kočka, P. Bechyně, J. Řezníková. Nástup jako cesta „d“ a hranou přímo n.v.





6 BUNDESMANNOVA ÚTULNA



a) **Stará cesta I** – něm. lezci před r. 1930. Z náhoří na polici, po ní vlevo a po sekaných stupech n.v.

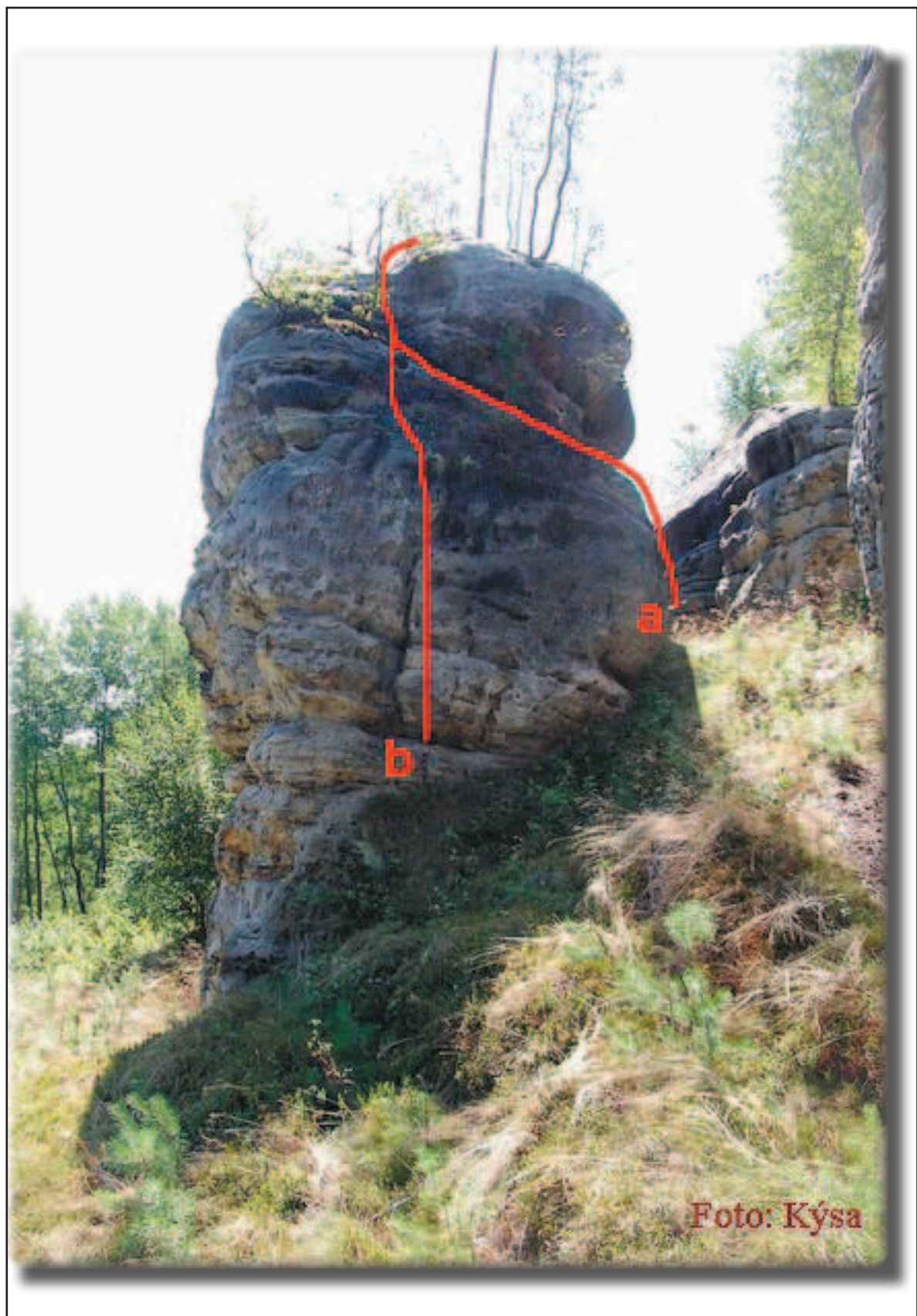
b) **Přímá cesta VI** – 15. 9. 2006 Pavel Henke, Petr Kočka. Od S kolmou stěnkou přímo vzhůru a po sekaných stupech cestou „a“ n.v.

c) **Only for tall VIIb** – 30. 9. 2006 Pavel Bechyně, J. Řezníková, P. Kočka. Vhloubením v levé části V (údolní) stěny, mírně vlevo (K) a přímo n.v.

d) **Přeskok 2** – Z masivu přeskok na vrchol.



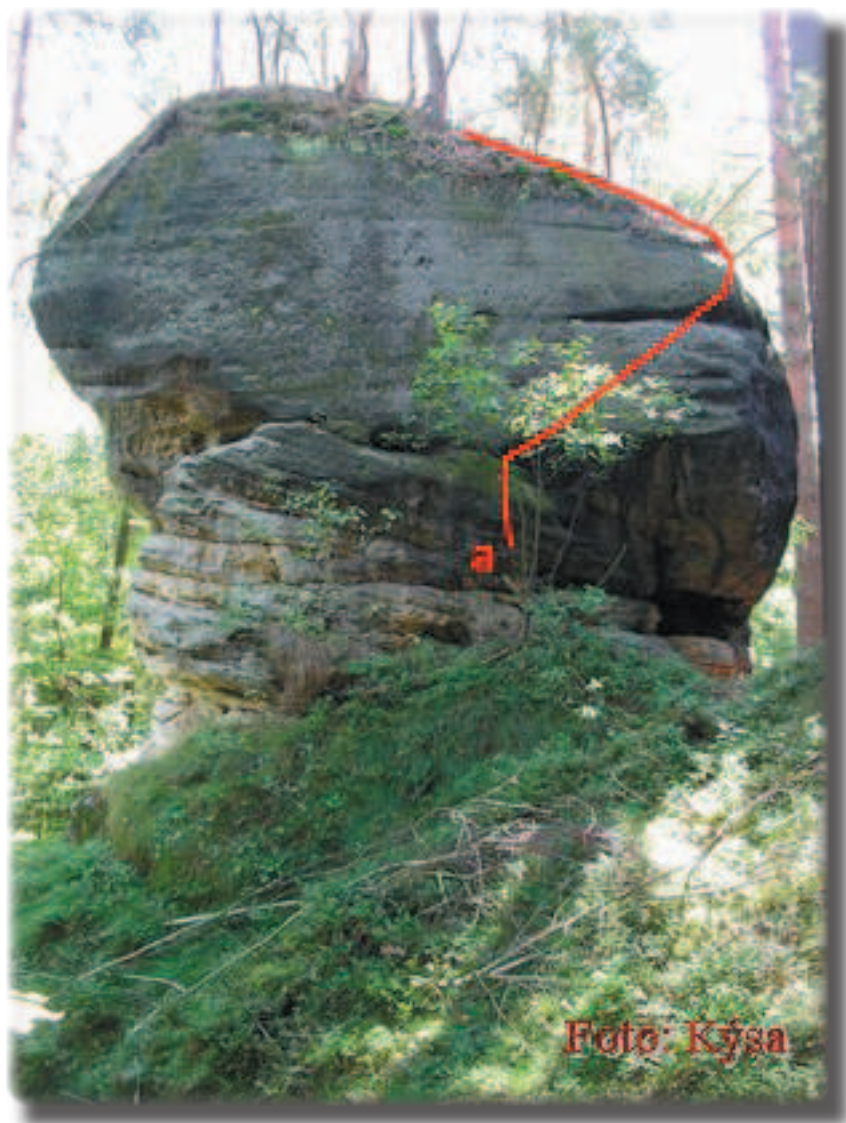
Foto: Kýsa



7 ZTRACENÝ VODNÍK



a) Brajgl VI – 15. 9. 2006 Pavel Henke, P. Kočka. Zleva náhorní hranou přímo n.v.



8 BECKERTŮV KÁMEN



a) **Stará cesta I** - něm. lezci před r. 1930. Od SV mezi masivem a předskalí vzhůru. Z předskalí překročením na vrchol.

b) **Východní komínová hrana III** – 15. 9. 2006 Pavel Henke, Petr Kočka, Pavel Bechyně, Jana Řezníková. Od V komínem a hranou přímo na vrchol.

c) **Kouzelná VII** - 22. 9. 2007 Pavel Bechyně, Petr Kočka, Jana Řezníková. V Z stěně šikmo doprava ke kruhu a vpravo na vrchol.

d) **Varinta Kouzelné cesty VIIb** - 22. 9. 2007 Pavel Henke. Od kruhu přímo na vrchol.

e) **Potupená V** - něm. lezci před r. 1930. V S náhorní stěně přes sekané stupy přímo na vrchol.

f) **Komín II** - něm. lezci před r. 1930. Od S do komína a přímo na vrchol.



Foto: Kája



Foto: Kysa

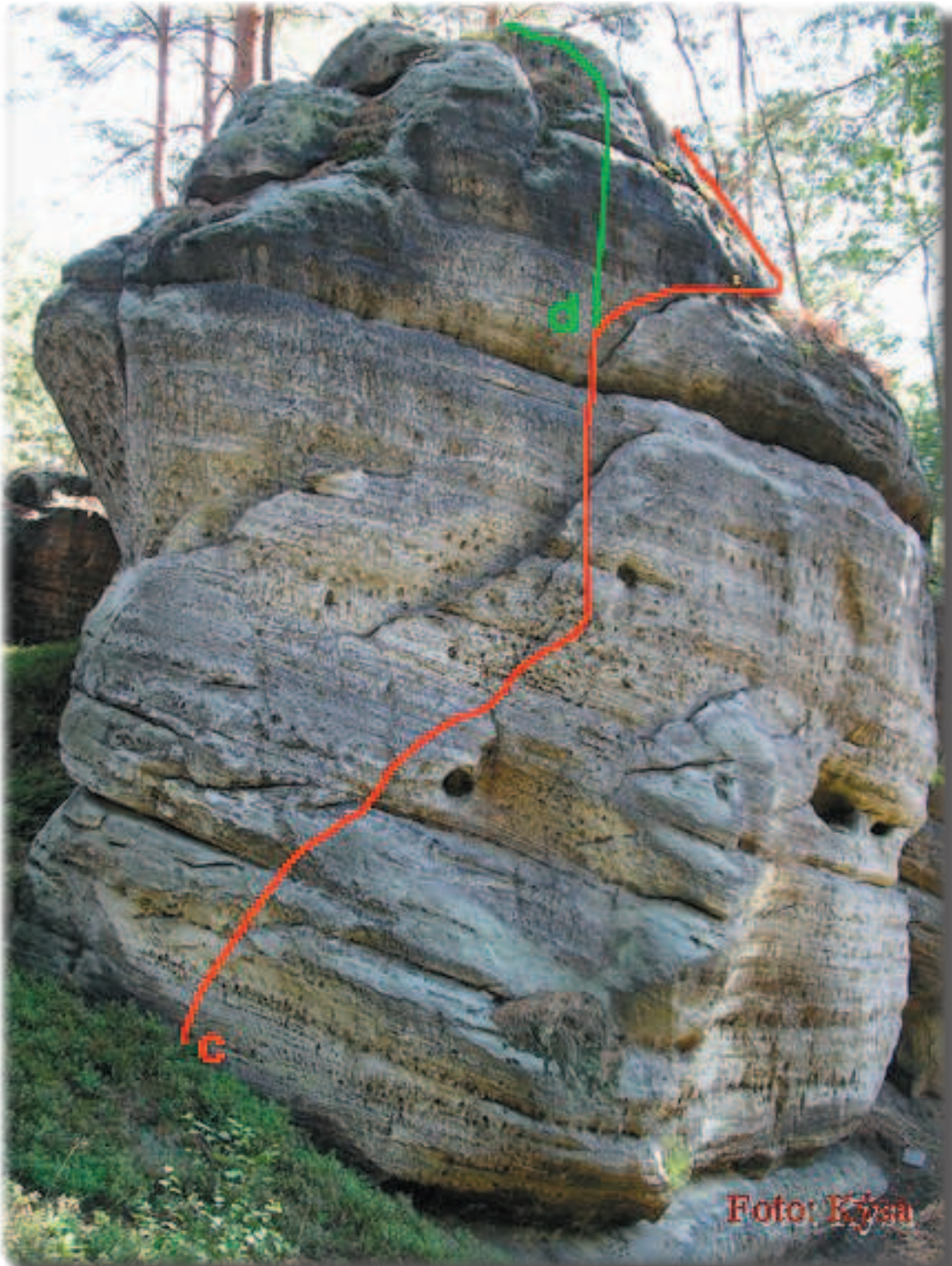


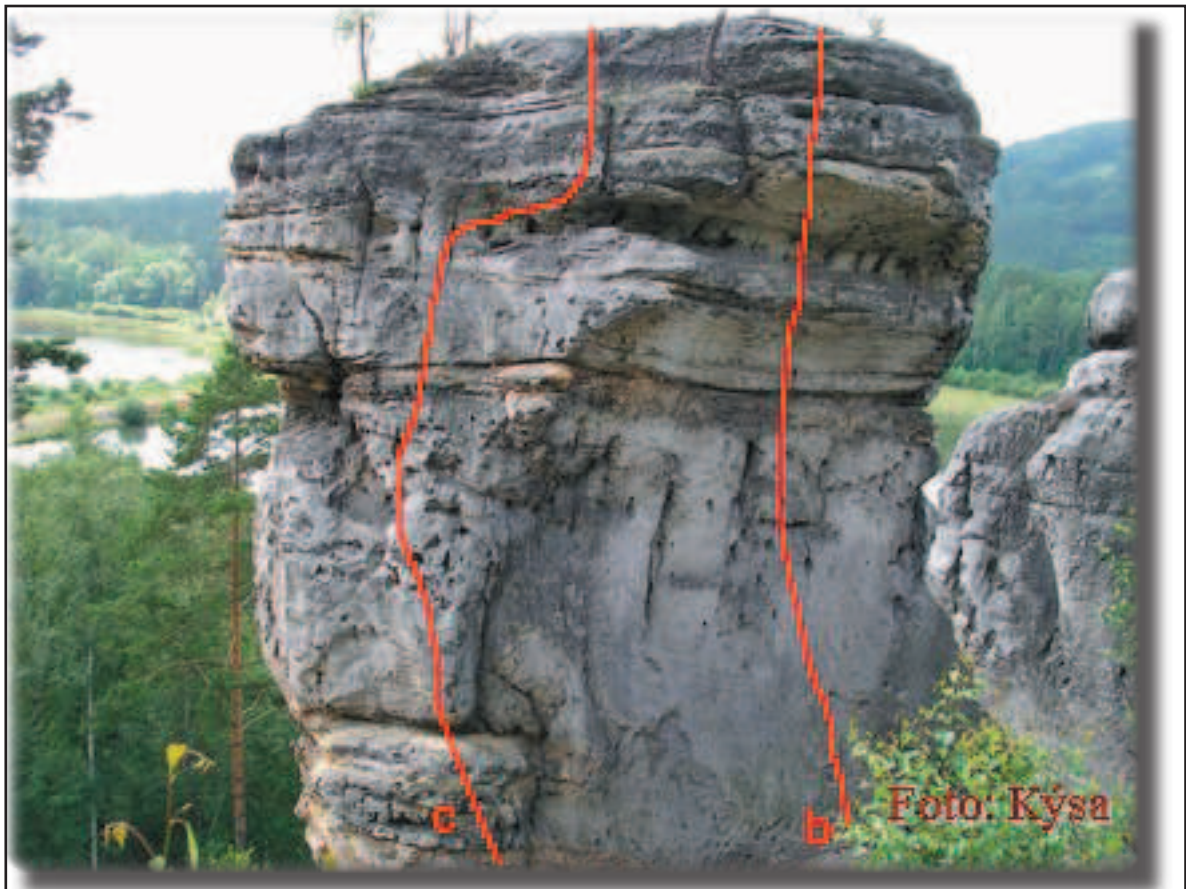
Foto: Kyan

9 HABERSKÁ VĚŽ



- a) **Stará cesta II** - Ze sedla od Malé Haberské věže vpravo stěnou (umělé stupy) za hranu a krátkou spárou na vrchol.
- b) **Náhorní stěna VIIIb !** - Stěnou a převisem přímo na vrchol.
- c) **Východní stěna IV** - Při levé náhorní hraně vzhůru na vrchol.
- d) **Plážová cesta VII** - 11. 5. 2003 Pavel Bechyně, Pavel Henke. Středem údolní stěny na vrchol.
- e) **Přechodová cesta III** - 25. 6. 1988 Hasso Gantze, E.Merke. Z Malé Haberské věže přepadem a postavením na vrchol.

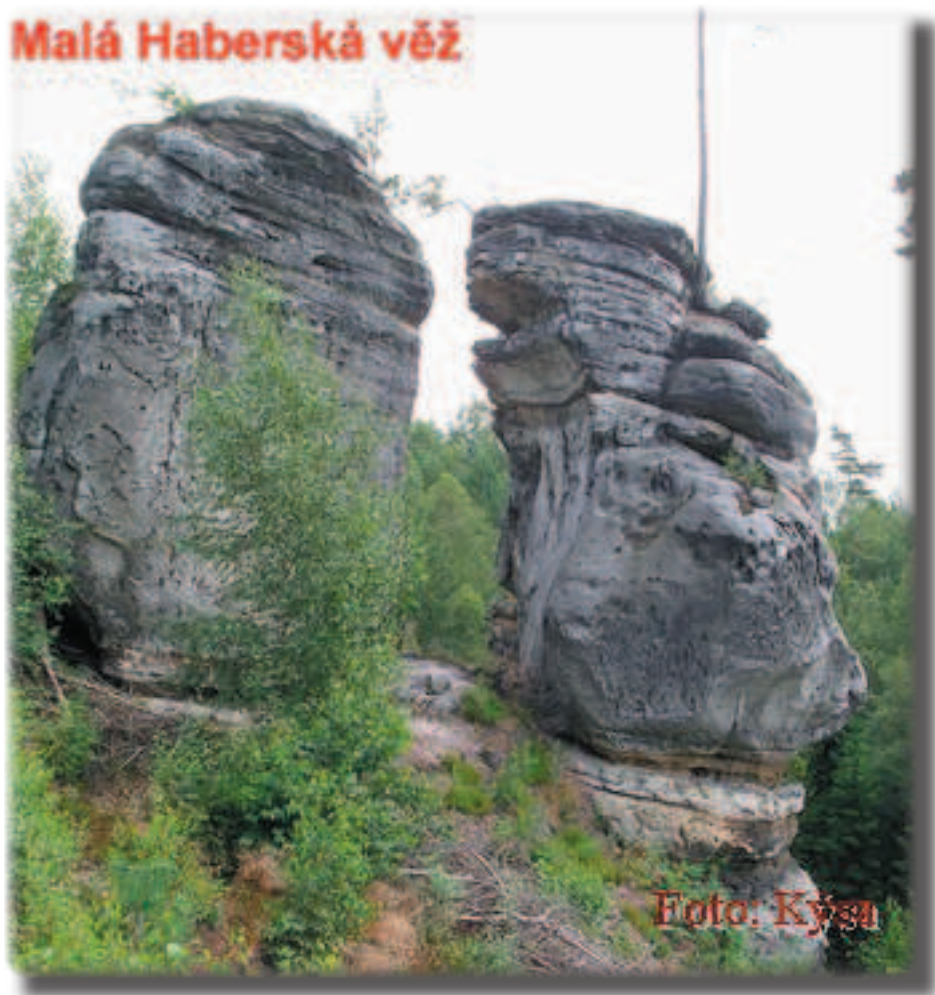




10 MALÁ HABERSKÁ VĚŽ



- a) **Stará cesta II** - Z náhoří (V) stěnou přes umělé stupy na vrchol.
- b) **Začátek jara V** - 22. 3. 1995 Jürgen Schmeizer. JV hranou a spárou na vrchol.
- c) **Horní hrana V** - SV hranou na vrchol.
- d) **Tání sněhu III** - 22. 3. 1995 Jürgen Schmeizer. Vpravo od Staré cesty stěnou na vrchol.
- e) **Skok 1** - 26. 4. 1987 K.Christian Mlasowsky. Z vrcholu „Haberské věže“ skokem na vrchol.



11 DOLNÍ JELENÍ VĚŽ



a) **Stará cesta V** - 18. 9. 1983 Petr Hanousek, Zdeněk Nedvěd. Od Z zprava na balkón, převisem do velké díry, skrze ní a vlevo na vrchol.

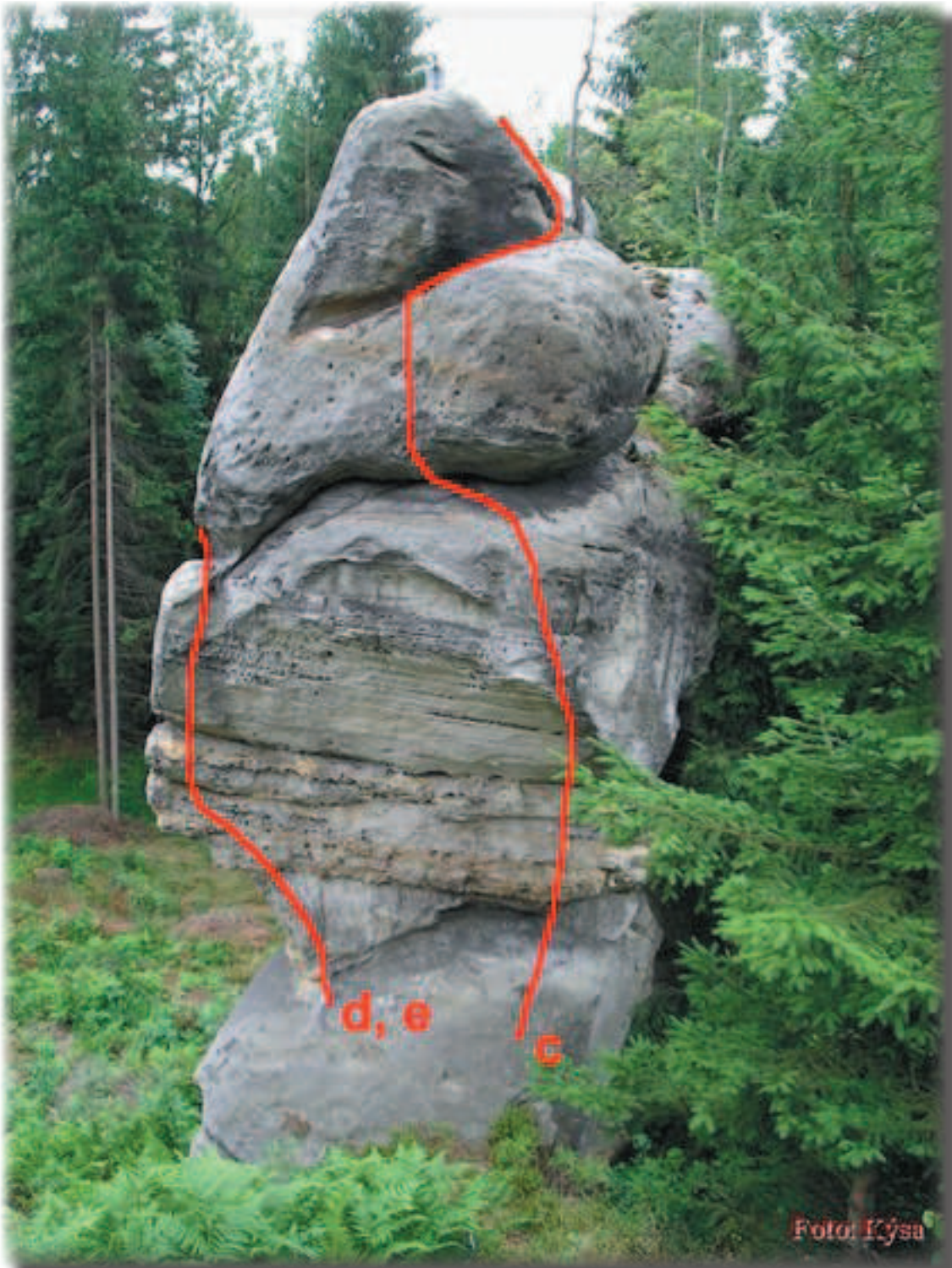
b) **Cesta jelenů V** - 23. 10. 1983. Petr Vomáčka, P.Šorf. Vlevo v JV stěně hranou přímo na vrchol.

c) **Paroháč VIIIb** - 11. 5. 2003 Pavel Henke, Pavel Bechyně. Převislou pravou náhorní hranou na vrchol.

d) **Velikonoční VII** - Němečtí lezci. Převislou levou náhorní hranou, poté vlevo a na vrchol.

e) **Varianta Velikonoční cesty VII** - 25. 6. 2005 V. Peroutka, P. Kočka. Převislou levou náhorní hranou, přímo na vrchol.



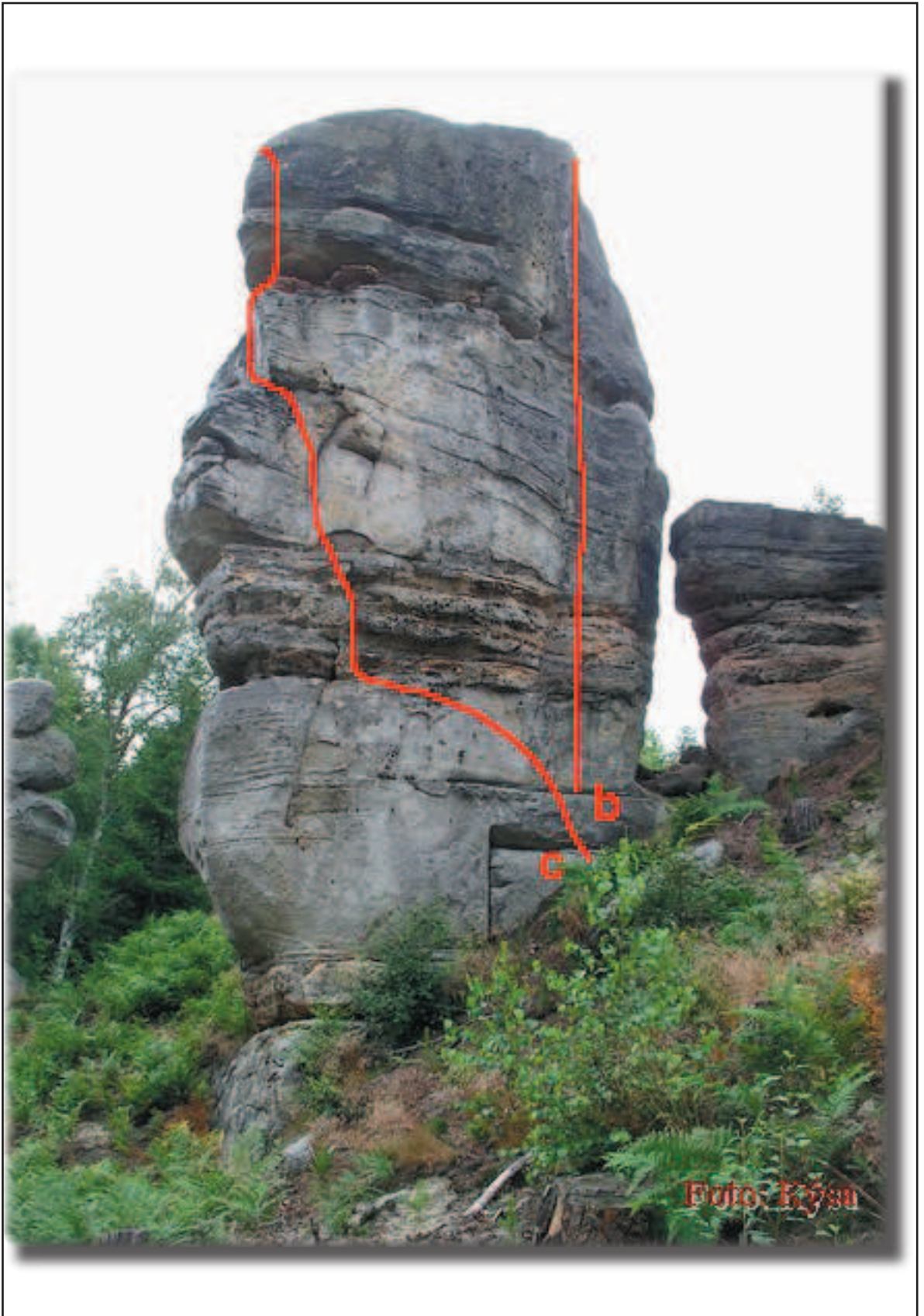


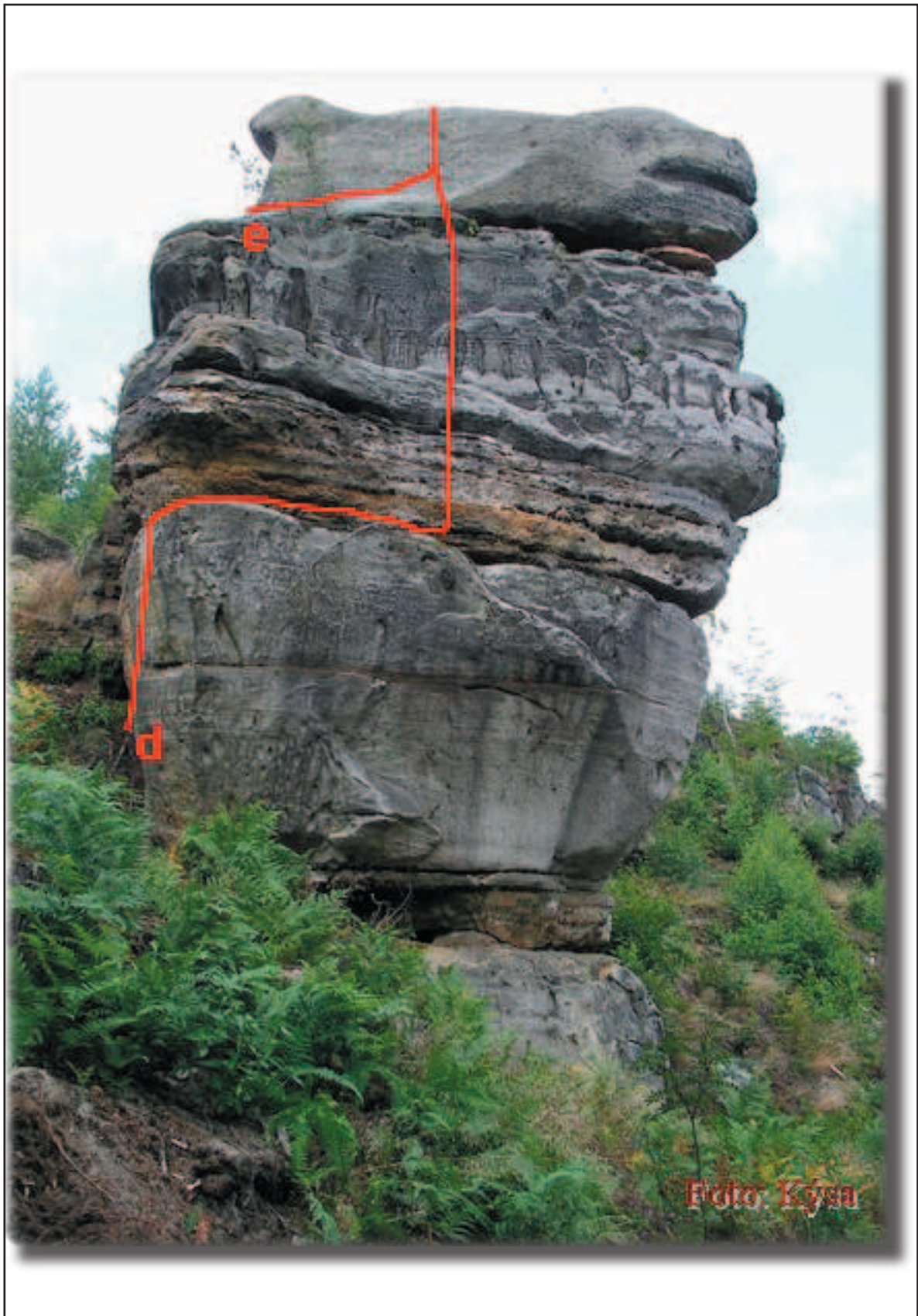
12 HORNÍ JELENÍ VĚŽ



- a) **Stará cesta II** - Z předskalí v sedle stěnou (umělé stupy) na vrchol.
- b) **Sokolík VI** - 21. 9. 1986 Petr Mánek, J.Weiss. Vpravo ve V stěně koutem a stěnou na vrchol.
- c) **Shazování paroží VII** - 11. 5. 2003 Pavel Bechyně, Pavel Henke. Zprava na údolní (JV) hranu a tou n. v.
- d) **Smolíček Pacholíček VII** – 2. 7. 2006 Pavel Bechyně, Jana Řezníková. Výšvihem u levé údolní hrany na polici, traverz vpravo do středu údolní stěny a přímo přes kruh na polici. Cestou „Přes kopejko“ na vrchol.
- e) **Přes kopejtko IV** - 11. 2. 2003 Pavel Bechyně, Pavel Henke. Od SZ (u bloku) stěnou a vpravo na balkón do údolní stěny. Přímo rajbuňkem na vrchol.







13 MODŘÍNOVÁ VĚŽIČKA



a) **Saské staveniště V (VIIb)** - 25. 6. 1988 Hasso Gantze, E. Merke, G. Jacob, P. Jacob, R. Steinborn. U levé náhorní hrany dvojitým stavěním na vrchol.

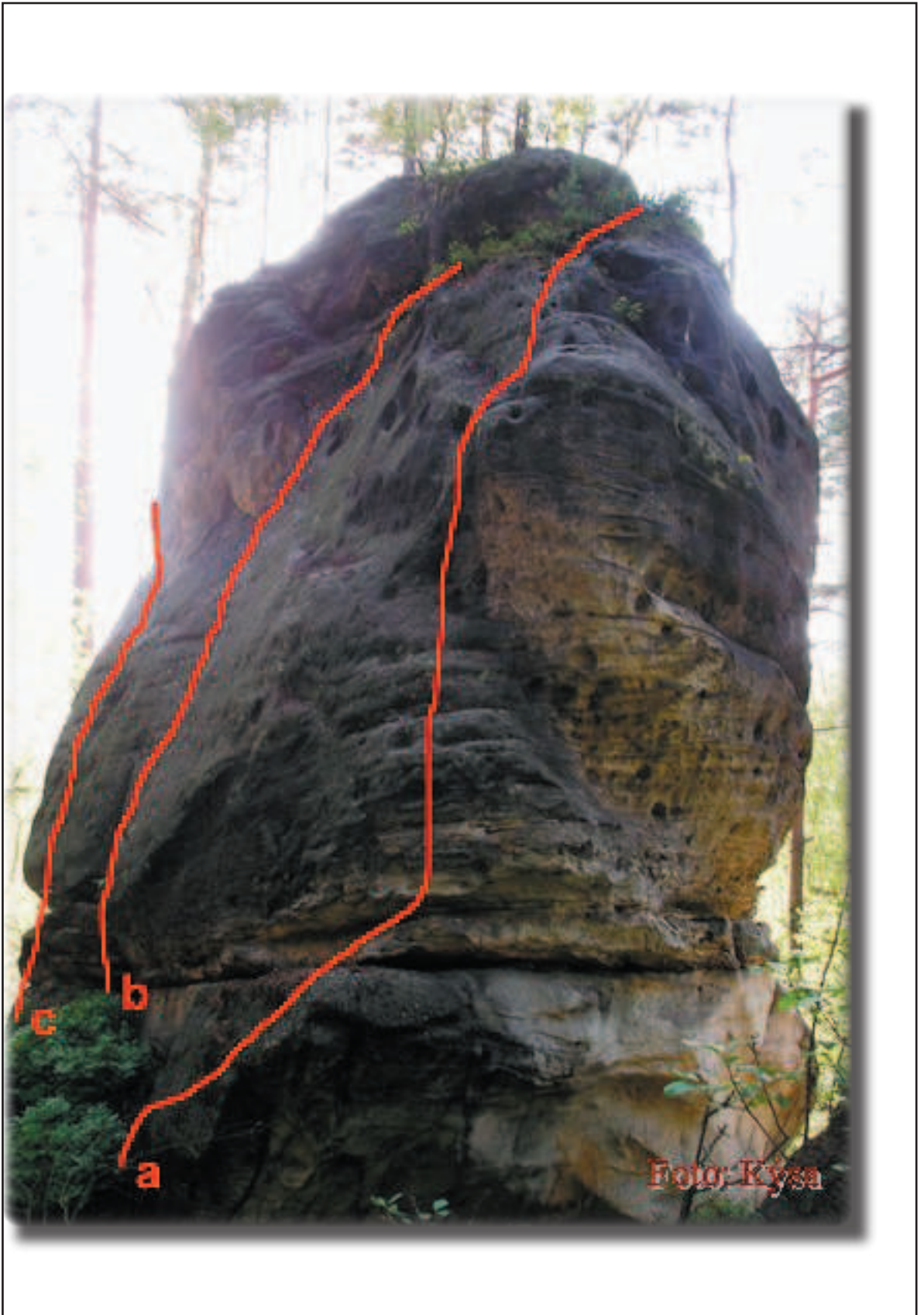
b) **Sršňová cesta IV** - 21. 5. 1996 Volker Müller a Hasso Gantze. V pravé části náhorní stěny na hranu. Tou k borháku, vpravo asi 2 metry a na vrchol.

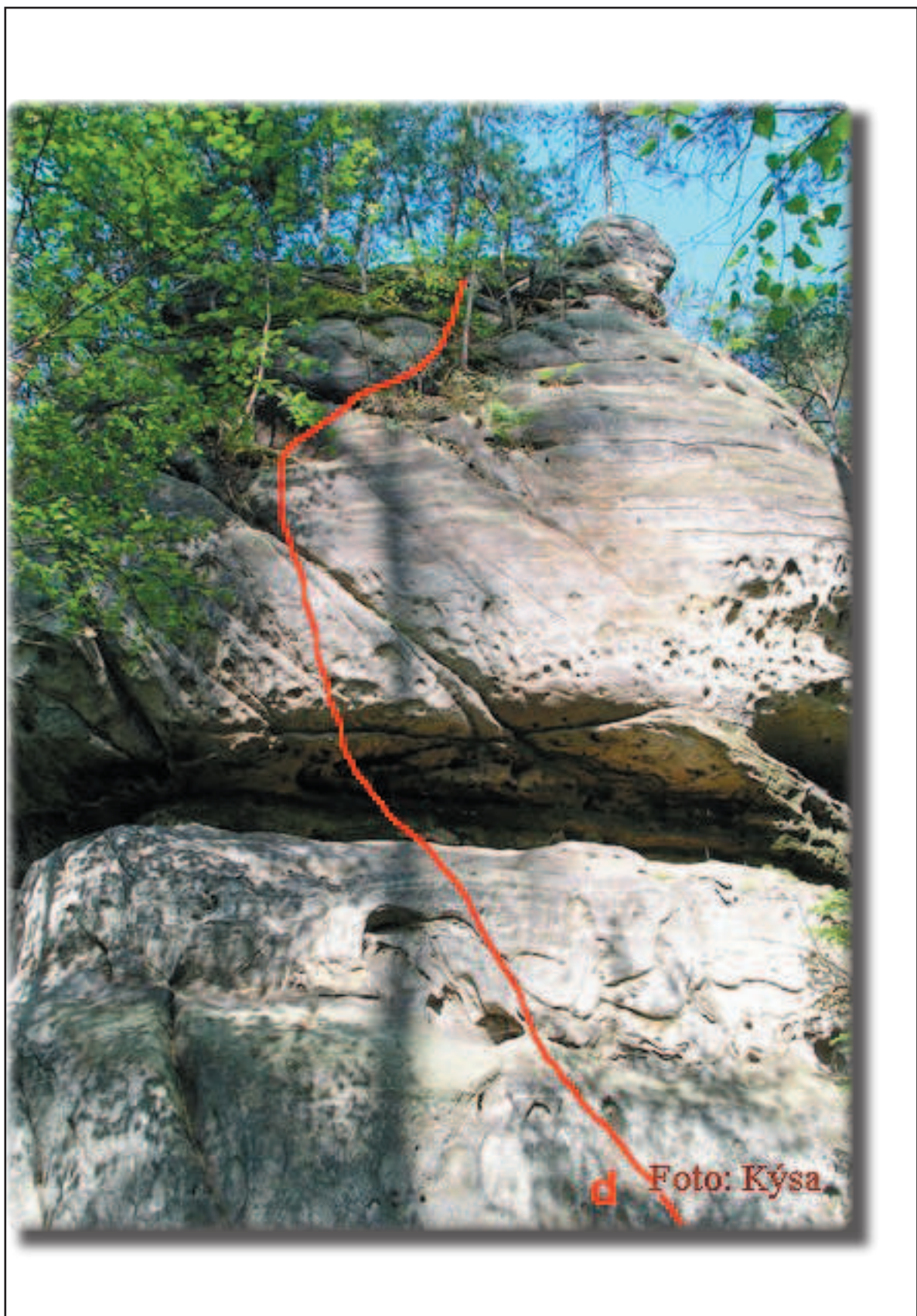


14 SRPNOVÁ VĚŽ



- a) **Stará cesta III** - Pravou náhorní hranou na vrchol.
- b) **Stržová stěna V** - 25.6.1988 Hasso Gantze, P.Jakob, R.Steinborn. Středem stěny šarty spárou a stěnou na vrchol.
- c) **Pivní stěnka V** - 8.4.1989 Hasso Gantze, W.Popelka, H.Göldner, W.Mätzing. 2.5 m vlevo od cesty „Stržová stěna“ stavěním vlevo stěnou na vrchol.
- d) **Demarkační linie VIIc** - 11.5.2003 Pavel Henke, Pavel Bechyně. Středem JZ stěny na vrchol.
- e) **Cesta emigrantů VIIa** - 8.4.1989 Hasso Gantze, V.Müller, H.Müller, H.Göldner, W.Popelka, G. Jacob, V.Winkler. Na údolní straně spárou na lávku a vlevo ke kruhu. Spárožlábkem a vpravo stěnou na vrchol.
- f) **Limonádová cesta III** - 8.4.1989 Hasso Gantze a Egon Merke, H.Walther, W.Popelka, W.Mätzing, R.Steinborn, H.Göldner. Z předskalý (SV) přepadem a stavěním a stěnou na vrchol.







e

Foto: Kysa

15 PANENSKÝ KÁMEN



a) Stará cesta II - Z náhorní strany (SZ) stěnou (umělé stupy) na velký balkón a dále na vrchol.

b) Lesní divadlo III - 14. 10. 2001 Michael Bellmann. 2 m vlevo od Staré cesty stěnou a spárou na vrchol.

c) Jihozápadní cesta III - Vlevo od JZ komínem na velký balkón. Vlevo a Starou cestou na vrchol.

d) Severozápadní cesta IV - 12. 11. 1986 Ingrid Thiele, M.Thiele. Středem SV stěny k hodinám. Vlevo jemnou spárou na konec, vzhůru a Starou cestou na vrchol.

e) Přímá jihozápadní cesta IV - 14. 10. 2001 Michael Bellmann. Od jemné spárky přímo na vrchol.

f) Mám to za sebou VIIc – 3. 7. 2006 Pavel Bechyně, Jana Řezníková. V JZ stěně z bloku traverz vpravo k hodinám. Přímou přes kruh na balkón. Cestou „Ptačí chřipka“ na vrchol.

g) Dámská volenka VI – 3. 7. 2006 Jana Řezníková, Pavel Bechyně. Stěnou u levé hrany JZ stěny na polici a spárou na vrchol.

Panenský kámen

Jana Řezníková při prvovýstupu Dámská volenka VI



Foto: Ičysa

MOMENTKY Z LEZENÍ A OKOLÍ

Kunratická skála

Pavel Henke při prvovýstupu Velká kunratická VII



Kunratická skála

Kýsa při prvovýstupu Žlut' kapradí VI



Kunratická skála

Jana Řezníková při prvovýstupu Žluť kapradí VI



Kunratická skála

Pavel Henke při prvovýstupu Techtle mechtle VIIb



Kunratická skála

Martin Strnad a Kýsa při prvovýstupu Pražská pětka V



Kunratická skála

Johanka Řezníková při přelezu Staré cesty I



Kunratická jehla

Petr Kočka a Kýsa při prvovýstupu Hromavé ticho V



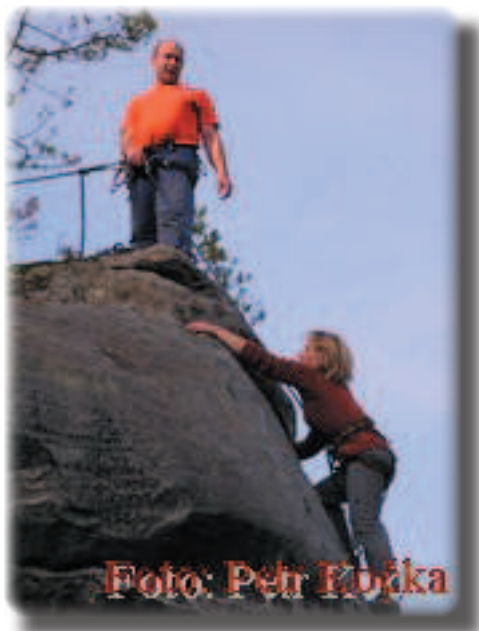
Bundesmannova útulna

Kýsa při prvovýstupu Only for tall VIIb



Bundesmannova útulna

Kýsa a J. Řezníková při prvovýstupu Only for tall VIIb



Bundesmannova útulna

Kýsa a Petr Kočka při prvovýstupu Only for tall VIIb



Bundesmannova útulna

Petr Kočka při zápisu do vrcholové knížky



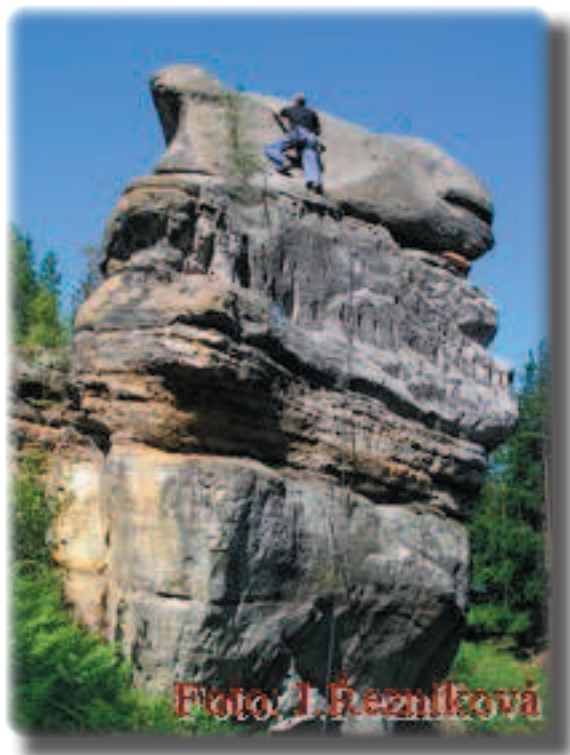
Beckertův kámen

Kýsa při prvovýstupu Kouzelná cesta VII



Horní Jelení věž

Kýsa při prvovýstupu Smolíček Pacholíček VII



Panenský kámen

Jana Řezníková při prvovýstupu Dámská volenka VI



Foto: Křesl



Panenský kámen
Kýsa při prvovýstupu Mám to zasebou VIIc



Koupání v Mařeničkách s výhledem na Haberskou věž



KEMP V KUNRATICÍCH

V Kunraticích se dá za levný peníz přespat v chatkách nebo pod stanem v místním kempu. Pivko a občerstvení je zde také.



Vydal:

Pavel Bechyně Kýsa
Jan Řezníková

Grafické zpracování:

Pavel Bechyně Kýsa

Uzávěrka prvovýstupů:

23.06.2008

Prvovýstupy a nalezené chyby hlašte na:

kysap@seznam.cz

V Praze dne 23.06.2008

Restaurace U Tří Lip

Mařenice

Obědy, večeře, ubytování
Příjemné posezení i venku



Kontakt:

Telefon: +420 487 754 017

